

Opdracht aan de Donau

William Geller

Opdracht aan de Donau

William Geller

Schrijvers moeten in deze opzet van uitgeven zelf de correctie op het zetwerk uitvoeren. Door de werking van het geheugen, dat nogal eens afgaat op eerder gemaakte herinneringen, blijven er wel eens zetfoutjes ongezien bij de controle. Dat doet echter geen afbreuk aan de inhoud.

© William Geller
Zie ook: <http://www.AABoeken.nl>

ISBN-nummer: 9789464055788

Proloog

Ga naar de leerling Endor en zeg hem dat, zodra de zon achter de westelijke stadsmuur verdwijnt, hij zich moet melden in de noordelijke voorraadkamer die grenst aan het "Plein der Vrouwen." De knaap, wiens taak het in normale tijden was behulpzaam te zijn bij het bereiden der maaltijden, verdween haastig in de richting van de vertrekkende leerling-priesters.

De priester Nahor, in een al lang niet meer smetteloos gewaad, staarde somber voor zich uit. De oorlogsgeluiden van de heftige strijd tegen de Romeinen bij de stadsmuren drongen nauwelijks tot hem door. Het zou niet lang meer duren voor de stad zou vallen. Op een wonder van God, die voor de zoveelste maal door zijn volk in de steek was gelaten, mocht niet meer gerekend worden. De tweede muur was reeds gevallen en de hoop die even was opgelaaid toen de Joden met een drieste uitval die muur nog enkele dagen hadden weten terug te veroveren op de Romeinen, was weer omgeslagen in bittere wanhoop. De honger was zo nijpend dat er gemoord werd om een handje vol voedsel van een kwaliteit dat men in betere tijden nog niet aan een bedelaar zou geven. Er waren zelfs geruchten dat sommige vrouwen in hun wanhoop hun eigen kinderen geslacht en opgegeten hadden. Nahor keek naar de zon die gedeeltelijk achter de stadsmuur verdwenen was. Opnieuw zou een nacht aanbreken vol moord en roof. Hij wendde zich van de ondergaande zon af en begaf zich naar de noordelijke voorraadkamer. Hij moest nog iets belangrijks regelen alvorens de Romeinen de stad zouden bezetten en haar ongetwijfeld na plundering zouden afbranden.

Toen Nahor in de voorraadkamer aankwam was Endor daar al aanwezig. Hij bekeek de leerling-priester aandachtig. Een weinig opvallend ietwat Romeins aandoend uiterlijk, wat in dit geval uitstekend van pas kwam. Verder stevig gebouwd en nog niet al te zeer vermagerd door de ontberingen van de laatste maanden.

“Ik heb een belangrijke taak voor je.” Nahor was het er met zichzelf nog niet geheel en al over eens wat hij de jongen precies zou moeten zeggen. Als hij hem fout had ingeschat was het leed niet te overzien indien de knaap te veel aan vreemden zou zeggen over wat hij hier zou vernemen. Vertelde hij hem echter te weinig dan zou Endor als hij in moeilijkheden zou komen, wat beslist niet ondenkbaar was, de opdracht vergeten en er misschien vandoor gaan. Of, wat erger was, de zaak wellicht uit lijfsbehoud verraden. Het leek hem het beste het minder belangrijke wat aan te dikken en het wezenlijk belangrijke daartussendoor te vlechten. Afhankelijk van de reactie en de vragen van de ander kon hij dan tijdens zijn verhaal wel bepalen hoe ver hij kon of moest gaan.

“Je hebt zo’n anderhalf jaar bij de schaapherders in de omgeving van Michmas doorgebracht. Daar heb je geleerd zowel voor jezelf te zorgen als rekening te houden met anderen. Ik heb vernomen dat jij je uitstekend gehouden hebt, moedig waar nodig, geduldig als dat moest, nooit opgeven als er nog een mogelijkheid was een schaap te redden, ook al was die mogelijkheid nog zo klein. Je hebt met groot gevaar voor eigen leven twee van je broeders gered uit de handen van bandieten. Zij hebben met grote bewondering gesproken over je doordachte aanpak en je vaardigheid met de slinger en de herdersstaf als wapen. Verder heb je daar de Romeinse taal leren beheersen in woord en geschrift met hulp van Obadja de oude herder”. Endor luisterde met verwondering. Hij had nooit begrepen waarom hij als enige leerling-priester bij de herders in lering had moeten gaan. O, hij had het beslist wel naar zijn zin gehad bij de herders ook al was het leven er zeer hard geweest. Terwijl je de kudde goed bijeen moest houden was er ook nog de zorg voor eigen voedsel, klein wild schieten met de slinger, eetbare planten en knollen vergaren en zorgen voor voldoende water voor de dieren en jezelf. Bij de bronnen ging dat beslist niet altijd even gemakkelijk, sommige herders verdreven met geweld hun zwakkere broeders om zelf eerder gereed te zijn met het zware werk. Voor Endor met zijn harde knuisten en zijn zware herdersstaf hadden ze echter al gauw respect gekregen en menig oudere of minder sterke herder had

zijn hulp dankbaar aanvaard. En waarom het Romeins?. Nahor was kennelijk goed op de hoogte van zijn doen en laten bij het herdersvolk. "Die tijd bij de herders was niet zomaar," vervolgde Nahor, "je moet weten dat ikzelf je vader heb gevraagd je naar de Tempel te sturen voor het Priesterschap. Daar je een Leviet bent was dat geen probleem. Je hebt je jeugd op een goede wijze doorgebracht, je was leergierig en bijzonder eerlijk. Naar wat ik alzo over je vernam leek je mij een geschikte kandidaat voor de zware taak waar je vandaag aan zult moeten beginnen." Endor knikte ernstig hoewel hij er nog absoluut niets van begreep. Speciale taak? Zou hij Hoge Priester moeten worden? Maar als dat zo zou zijn zou hij toch eerst jarenlang het gewone priesterschap moeten vervullen en zijn speciale taak moest vandaag beginnen. Als leerling-priester had hij niet aan de gevechten deel mogen nemen en al voelde hij zich geenszins verwant aan de fanatieke Zeloten die overal in de voorste gelederen de Romeinen bevochten, heimelijk was hij toch wel een beetje jaloers op hen en wat graag zou hij willen helpen deze stad Jeruzalem, die toch de stad des Heeren was, te verdedigen tegen de oppermachtige vijand. Een plotselinge hoop flitste door hem heen. Zou hij mogen mee strijden? De priester onderbrak zijn gedachten, "Je moet nu heel goed luisteren en ook al begrijp je misschien niet alles wat ik vertel, het is van het grootste belang dat je niets vergeet." De priester zuchtte diep en heel even kwam er een gevoel van wanhoop in hem op. Pakte hij dit op de juiste manier aan? Was deze rustige leerling wel de juiste persoon? Dan vermande hij zich want de tijd drong, misschien zou de stad morgen al vallen en zo niet morgen dan toch zeer spoedig daarna. "Je hebt ongetwijfeld gehoord van een geloofsgemeenschap waarvan de leden zich Christenen noemen." Endor knikte bevestigend. Zijn vader had hem er al over verteld en bij de herders had men het er ook meerdere malen over gehad. De geloofden dat de Verlosser reeds op aarde was geweest terwijl de Joden geloofden dat die nog moest komen.

De Christenen waren zeer heftig vervolgd en Endor betwijfelde het of er in Jeruzalem nog wel waren overgebleven. Als dat al zo zou zijn dan zouden zij hun geloof in het geheim moeten

belijden. De priester vervolgde zijn verhaal. “Deze Christenen nu hadden een leider, Jezus genaamd. Voor de Christenen is hij de zoon van God, voor ons Joden niet. Toch is hij een heel bijzonder iemand geweest. Hoe bijzonder doet, zeker op dit moment, voor jou niet ter zake. Je zult echter wel de rest van je leven een geheim met je mee moeten dragen wat hem betreft. Hij heeft namelijk een tweetal boekrollen geschreven waarin precies staat wie en wat hij in werkelijkheid was. Deze boekrollen dienen op bevel van die Jezus twee duizend jaar geheim te blijven en zijn daarom begraven. Indien ze reeds nu geopenbaard zouden worden zou dat, weer volgens die Jezus, voor de mensheid een ramp betekenen”. “Maar...”. Endor kon het niet nalaten de priester te onderbreken. Doch deze zei snel: “Onderbreek mij niet want we hebben niet veel tijd meer. Ik weet wat je wilt zeggen, ik een priester die zich met geschriften der Christenen bezighoudt, is dat geen Heiligschennis? Misschien is dat zo maar misschien ook niet. Zoals jij nu een taak krijgt, zo heb ik er reeds lang een. Jij zult nooit kennismaken van wat er in die bewuste geschriften staat, je zult alleen een der eersten zijn in een lange rij van ‘Beschermers of Bewaarders der Boekrollen’. De rollen liggen hier in Jeruzalem begraven en wel in deze kamer in een rotsholte onder de vloer. Ze liggen daar zó goed verborgen dat al zou de holte bloot komen, men nog die boekrollen niet zomaar voor het grijpen zou hebben. “Nahor begaf zich naar een hoek van het vertrek en nam van een daar staande tafel een bundel en enige kleine voorwerpen op en keerde zich weer tot Endor. De bundel gooide hij achteloos op de grond, twee van de voorwerpen legde hij daarbovenop waarna hij het derde voorwerp, dat er zo op het oog hetzelfde uitzag als de twee andere, voor Endor’s gezicht hield. “Kijk,” zei hij “op dit amulet zie je aan deze kant een afbeelding van de Tempel.” Bij het niet al te felle licht van een olielamp zagen Endor’s scherpe ogen een ronde schijf ter grootte van een kleine handbreedte. Op het gladde oppervlak zag hij een aantal groeven “Zie,” verduidelijkte Nahor, “hier het Heilig Altaar, hier het ‘Plein der Vrouwen’ en hier de kamer waar wij nu staan. Dit is het belangrijkste gedeelte voor jou en het is iets dieper ingeslepen dan de rest. In deze hoek is een

klein puntje niet afgeslepen. Dat lijkt slordig doch dat is het niet want het geeft de plaats aan waar de rotsholte met de boekrollen zich bevindt“. De priester wees naar de vloer. “In de vloer is de holte afgesloten met een klemmende steen van behoorlijk gewicht, de naden zijn onzichtbaar gemaakt ten opzichte van de omgeving door een willekeurige verdeling van de vloer met krassen van een halve vinger diep. Krijgt men de holte per ongeluk toch open dan liggen, zoals ik reeds zei, de boekrollen niet zo maar voor het oprapen. Men dient in de holte nog wat puin te verwijderen waarna men met bijna de gehele arm in de holte moet gaan om de boekrollen in een sleuf van die holte te kunnen vinden. De juiste plaats van de bergplaats ligt drie ellen vanuit de oostelijke muur en drie ellen vanuit de noordelijke muur. Het getal drie is onderin gegraveerd. Rond lopend langs de rand staat in het Romeins: Twee Duizend Jaar Na Keizer Augustus Zult Gij Mij Lezen’. Deze formulering is zo gekozen om het voor vreemden moeilijk, zo niet onmogelijk, te maken hier iets van te begrijpen. Bovendien lijkt het er zo op dat dit iets met de Romeinen van doen heeft.” Het duizelde Endor een beetje, hij begreep er nog steeds bijna niets van. Nahor gaf hem evenwel geen tijd tot overpeinzingen. “Onthoud dus goed dat dit de plattegrond van de Tempel voorstelt, het iets dieper uitgeslepen gedeelte deze kamer en het oneffenheidje daarin de plaats van de boekrollen. Verder dat de tekst in de rand aangeeft wanneer de rollen gelezen mogen worden.” De priester draaide de amulet om. “Aan deze zijde staat een tekst zonder betekenis. De schrifttekens zijn verzonnen. Het dient slechts om de ware betekenis van dit amulet te verhullen. Deze afbeelding van een vis die tot de staart gespleten is heeft een symbolische betekenis: de verschillen in het geloven in God heeft de Mensheid bijna onherstelbaar in delen gesplitst. Jij mag dat echter wel vergeten. Wat wel van belang is, is dat deze afbeelding ook op de kokers staat waarin de boekrollen zich bevinden.

Ik neem aan dat het tot zover duidelijk is. Teneinde het geheim van de boekrollen voor vergeten te behoeden, zullen er steeds drie bewaarders van het geheim zijn waarvan jij de eerste bent van een nieuw drietal. De tweede bewaarder is een herder

genaamd Sefatja die normaliter nabij Beth-El een kudde hoedt. Elke avond na zonsondergang zal hij nabij de bron langs de weg naar Sichem te vinden zijn. Je zult hem begroeten met: 'Rustte Jacob hier voor hij naar Laban vertrok?' Hij zal antwoorden: 'De steen waarop zijn hoofd rustte is nog immer mijn altaar.' Zo weet je dat je de juiste gevonden hebt. Sefatja weet wel van de boekrollen maar niet waar ze verborgen zijn. Jij zult hem dat vertellen en hem een amulet geven." Nahor wees naar de voorwerpen die op de bundel lagen. "De derde amulet is voor de derde bewaarder die jullie samen zullen moeten zoeken en inwijden in dit geheim. Je begrijpt dat de keuze zeer secuur gemaakt zal moeten worden. Ik had gehoopt meer tijd te hebben om ook de derde bewaker zelf te kunnen vinden en ik had graag nog gewacht met het jou mede te delen doch Titus en zijn troepen laten mij die tijd niet." Nahor zuchtte diep en drukte even de handen tegen het gezicht. Endor greep die kans om iets te vragen. Want vragen waren er legio. Hij begreep wel dat de meeste zinloos waren daar Nahor ze of niet wilde of niet kon beantwoorden. Er was echter één vraag die de priester wel zou moeten beantwoorden. Hoe moest hij in vredesnaam uit de stad komen? De Romeinen hielden haar haast mannetje aan mannetje omsingeld en iedereen die de stad durfde verlaten en door de soldaten van Titus gegrepen werd, was ten dode opgeschreven. Als je geluk had en een Romein had medelijden met je dan werd je zonder meer gedood maar in de meeste gevallen werden de gevangenen eerst gemarteld en daarna vlak bij de stadsmuren gekruisigd. Endor stelde zijn vraag: "Hoe wilt u dat ik de stad veilig verlaat? U weet wat de Romeinen met vluchtelingen doen en waarom probeert u zelf niet weg te komen met de amuletten?" Nahor glimlachte flauwtjes. "Ik ben geen sterke jonge man meer zoals jij. De vlucht zoals ik die heb voorbereid zou mij vrijwel zeker niet lukken, de kans is groot dat het jou wèl gelukt.

Je gaat namelijk het volgende doen: in het gewaad van een priester ga je met deze bundel kleren bij volledige duisternis naar de Siloamvijver nabij de Fonteinpoort. Doordat het terrein buiten de stad aan die kant zo kaal is en direct onder de stadsmuur geen enkele dekking biedt, vallen de Romeinen daar

niet aan maar wagen er zich ook geen vluchtelingen. In de oostelijke hoek van de vijver bevindt zich een dicht veld waterplanten. Deze planten zijn zoals je weet zeer giftig en worden daarom niet gegeten. Verborgen onder deze planten bevindt zich een vrij nauwe opening waar jij echter nog wel door kunt. Je komt dan in een grot waar je slechts net met je hoofd boven de waterlijn komt. Met enige moeite kun je tegen de wand van de grot opklimmen naar een lage gang waar je kruipend doorheen moet. Deze gang voert je naar een smalle opening in de rotsen, verborgen door wat doornstruiken en losse stukken steen. Daar zullen wel wat schrammen je deel zijn maar van meer belang is dat die opening achter de eerste wachtlinie van de Romeinen ligt. De eerste wachtlinie is zwaar bezet en de soldaten zijn daar zeer waakzaam. Titus is erg streng in het straffen van soldaten die daar iemand laten passeren. Je zult gekleed zijn in het kostuum wat doorgaans gedragen wordt door de persoonlijke koeriers van Titus. Ik zal je haar kort snijden evenals je baard. Het koerierspak is waterdicht verpakt in een vette huid." Nahor wees op de bundel op de vloer. "Je begrijpt dat een goede kennis van het Romeins bij je tocht van levensbelang voor je is." De leerling-priester knikte flauwtjes. "O ja, je begrijpt natuurlijk ook wel dat niemand je mag zien als je de vijver ingaat. Het heeft geen enkele zin meerdere mensen via deze uitgang de stad uit te krijgen, de weg is moeilijk en de Romeinen zouden het al heel gauw doorkrijgen. Bovendien is het beter dat de gang geheim blijft ingeval er alsnog een soort wonder zou geschieden en de stad behouden zou blijven. De kleding die je meeneemt is van een gevangen genomen en aan zijn verwondingen, opgelopen bij ondervraging, gestorven Romeinse koerier. Alles wat het voor iemand herkenbaar zou kunnen maken is verwijderd zodat je wat dat aangaat niet veel risico zult lopen." Endor knikte.

Hij staaarde naar de plaats op de vloer waaronder zich de holte met de boekrollen moest bevinden. In het slechts door een flakkerende olievlam verlichte vertrek was op de vloer niets waar te nemen. Hij bedacht dat dit zelfs bij vol zonlicht in het vensterloze vertrek niet mogelijk zou zijn. Nahor nam een mes van de tafel en begon zwiiggend de haren en de baard van

Endor naar Romeins model te snijden. Daarbij overdacht hij nog eens goed of hij niet iets belangrijks was vergeten. Hij dacht van niet. Het grootste probleem zou zijn dat vele tientallen malen dit verhaal aan opvolgers zou moeten worden doorverteld. Nahor begreep heel goed dat als er maar iets werd weggelaten of erbij werd verzonnen de hele geschiedenis binnen een paar honderd jaar onherkenbaar verminkt zou kunnen zijn. Hierop moest hij Endor nog eens duidelijk wijzen. Een beetje medelijden had hij wel met de jonge leerling die met zo weinig kennis een dergelijke belangrijke taak moest gaan vervullen. Tevens moest hij hem iets meer over de grot mededelen en hem vertellen over de fakkel en de vuurstenen in de bundel. Nahor wierp het mes op de tafel en gaf de jonge man de laatste instructies. Dan legde hij beide handen op de schouders van de leerling "Je moet nu enige tijd gaan rusten, verlaat dit vertrek niet en als er al iemand hier binnen mocht komen, wat hoogst onwaarschijnlijk is, dan rep je met geen woord over wat wij besproken hebben en zeg op eventuele vragen alleen dat je op mij wacht. Ik kom je waarschuwen wanneer je moet gaan." Zonder verder een woord te zeggen en zonder om te zien verdween de priester. Endor keek eens om zich heen, buiten de tafel met het mes, de olielamp en de kledingbundel op de grond bevatte het vertrek niets. Van rusten zou wel niet veel komen, eigenlijk was hij in het geheel niet moe doch had meer last van honger. Te eten was hier echter ook niets. Hij liet zich op de vloer zakken en liet hals en hoofd rusten tegen de bundel kleren. De schapehuid stonk.

Voorzichtig keek Endor om zich heen. Hij kende dit gedeelte van de stad goed. Van oorlogsrumoer was nauwelijks iets te horen, meestal stopten de Romeinen bij het vallen van de avond de beschietingen. Wel hoorde hij ergens in de stad geschreeuw van rovende bendes.

In de richting waar heen hij zich moest begeven leek alles rustig en bovendien zou zijn priesterkleed hem waarschijnlijk voldoende bescherming geven. Zelfs de rovende en moordende losgeslagen burgers van de ten ondergang gedoemde stad lieten de priesters nog wel met rust. Uiterlijk

kalm en met de waardige tred een priester eigen, begaf Endor zich op weg. De kledingbundel hield hij stevig onder de linkerarm geklemd, de herdersstaf in de rechterhand. Het was een zeer heldere maanloze nacht waarbij het leek alsof hij de sterrenhemel zo zou kunnen aanraken. De tocht naar de vijver verliep zonder dat hij iemand ontmoette. Was het in normale tijden zowel in de avond als in de nacht altijd een drukte van belang in de straten van Jeruzalem, nu hield iedereen die niets buiten te zoeken had, zich van honger, zwakte en vrees angstvallig verborgen achter gesloten en gebarricadeerde deuren. Ook bij de vijver was het stil. Bij het licht van de sterren kon hij vaag het waterplantendek zien waar hij onderdoor zou moeten duiken. Gehoor gevend aan de ernstige raad van Nahor liet hij zich op enige ellen afstand van het water tussen wat karig struikgewas voorzichtig op de grond zakken. Tientallen minuten bestudeerde hij de omgeving op aanwezigheid van mensen. Niets wees echter op wat voor levend wezen dan ook. Endor besloot het opvallende witte priestergewaad hier uit te doen en het in de grond te verbergen. Slechts gekleed in lendendoek, de bundel in de ene hand en de staf in de andere, begaf hij zich omzichtig te water. Het water dat de gehele dag door de brandende zon was verhit, voelde vies warm aan. Hij waadde langs de oever tot aan de op het oppervlak drijvende, helaas niet eetbare, plantenbrei. Het water reikte hem bijna tot de schouders. Met de staf tastte hij de zijkant van de vijver af op zoek naar de opening. Ongeveer in het midden van de partij waterplanten ondervond de stok geen weerstand. Nog één keer blikte Endor om zich heen, voor het laatst wierp hij een blik in de richting van de stad, een stad die hij misschien nooit terug zou zien en zo wèl, dan zeker niet in zijn huidige staat.

Endor haalde diep adem en met bonkend hart liet hij zich onder het oppervlak zakken.

De opening bevond zich vlak boven de vast aanvoelende vijverbodem. Hij werkte enige takken die in de opening klem zaten weg en worstelde zich met moeite de opening binnen terwijl hij de bundel en de staf voor zich uit duwde. Gelukkig

hoefde hij niet ver want zijn longen smeekten al ras om verse lucht. Ingehouden proestend kwam hij boven in volledige duisternis. De lucht was erg muf maar toch een weldaad voor zijn longen. Van de priester wist hij dat de bodem van de grot recht vooruit, oplopend was. Uiterst voorzichtig schuifelde hij, de staf als taster voor zich uit houdend, naar voren. Al gauw reikte het water hem nog maar tot de knieën en stootte zijn staf tegen de wand van de grot. Hoewel zijn ogen nu toch aan de duisternis gewend waren kon hij nog steeds niets waarnemen. Voorzichtig knoopte hij de bundel gedeeltelijk los en haalde de fakkel en een paar vuurstenen tevoorschijn. Bij de felle flitsen van de vuurstenen keek hij eerst nieuwsgierig om zich heen. Door de verblindende werking nam hij echter nauwelijks iets waar. Al spoedig brandde de fakkel en bij de flakkerende vlam inspecteerde hij de ruimte waarin hij zich bevond. De grot was niet erg groot en de gang waardoor hij zich naar buiten zou moeten begeven, was duidelijk zichtbaar. Endor overlegde met zichzelf hoe hij te werk zou gaan. De fakkel stak hij in een gleuf in de rotswand. Hij besloot de Romeinse kleding alvast hier aan te doen want met hinder van de bundel zou het bereiken van de gang grote moeilijkheden met zich mee kunnen brengen. Bovendien wilde hij voorlopig nog wel de staf en vooral de fakkel meenemen en daar zou hij bij de beklimming van het wandje zijn handen vol aan hebben. De beide zich in het pakket bevindende amuletten hing hij bij zijn eigen exemplaar om de hals. De Romeinse kleding was eenvoudig en doeltreffend. De drager moest zonder er hinder van te ondervinden zich snel over grote afstanden kunnen verplaatsen, zowel te paard als te voet. Daarbij moest hij ook nog beschermd worden tegen allerlei weersomstandigheden. Naast de kledij was er ook een dolk en het overbekende korte Romeinse zwaard. Het zwaard en de dolk bevestigde hij met de daarvoor bestemde gespen aan de gordel. Met niet geringe moeite kon hij de fakkel tussen de tanden klemmen en met de staf op de rug tussen de gordel gestoken begon hij voorzichtig de rotswand te beklimmen. Door de vele oneffenheden ging het gemakkelijker dan hij gedacht had, alleen de staf op zijn rug en de fakkel tussen zijn tanden speelden hem wat parten. Al vrij

vlug was hij echter bij de gang. Hangend over de rand rustte hij even en verlichtte de gang voor hem. Tot aan een flauwe bocht was ze zó laag dat hij er kruipend doorheen zou moeten. In de doodse stilte die er heerste begon Endor aan zijn kruiptocht. Hij had er geen idee van hoelang de gang zou zijn en wat voor moeilijkheden hij nog op zijn weg naar buiten zou tegen komen. Na de eerste bocht nam de hoogte van de gang toe en na meerdere tientallen ellen kon hij gebukt verder. Vanaf dat punt daalde de gang licht en maakte nog een aantal bochten. Nu schoot hij heel wat sneller op dan in het begin waar hij nog had moeten kruipen. Tot nu toe was alles goed verlopen maar hij beseftte terdege dat het misleiden van de achterdochtige Romeinen nog grote problemen zou kunnen geven. Bij hun belegering van de stad hadden de Joden al zoveel staaltjes van list en bedrog laten zien dat de soldaten alleen vertrouwen hadden in mensen die ze kenden. Zo vlug mogelijk ging hij voort, de gang vertoonde nog wat flauwe bochten tot hij bij een haakse knik kwam. De fakkel achter zich houdend en nog immer gebukt, keek hij voorzichtig om de hoek. Van Nahor wist hij dat de uitgang kort achter deze knik moest liggen. Het leek hem alsof hij iets van een uiterst vaag lichtschijnsel waarnam maar misschien was de wens wel de vader van de gedachte. Hij besloot de fakkel te doven en hier achter te laten met de vuurstenen zodat hij áls hij al onverhoopt hier zou moeten weerkeren, hij in ieder geval verlichting zou hebben. Voorlopig had hij meer behoeften aan voedsel dan aan licht. Op de tast ging hij nu verder en weldra ontmoette zijn staf enige weerstand, het bleken doornstruiken te zijn. Volgens Nahor was afdalen te doen zonder vallen maar hoe dat bij duisternis zou moeten was er niet bij verteld. Een koord mocht hij niet gebruiken omdat dat zeker bij daglicht ontdekt zou worden en zo het geheim van de gang verloren zou gaan. Endor besloot maar meteen door te gaan, hij boog voorzichtig de doornentakken opzij en kroop naar de rand van de helling. De staf liet hij achter. Gelukkig hingen de struiken niet tot over de rand zodat hij vrijwel ongeschonden aan de afdaling kon beginnen. Op één keer na, toen zijn voet weggleed en hij met zijn volledige gewicht aan zijn armen hing, verliet de afdaling

goed. Aan de voet van de rotswand rustte hij even uit en luisterde aandachtig naar geluiden in de buurt. Heel vaag hoorde hij wat gerucht maar dat was te ver weg om verontrustend te zijn. Het kwam waarschijnlijk uit een Romeins legerkamp. Hij likte wat bloed van zijn hand die hij bij het afdalen had open gehaald aan de doornstruiken die hij was gepasseerd. Het instinct van de herder kwam bij hem boven. Alsof hij de positie van een rondsluipend wild dier moest bepalen speurde hij om zich heen. Langzaam liet hij zich op zijn hurken zakken en bleef zo onbeweeglijk zitten. Schuin boven zich hoorde hij nu wat schrapende geluiden, een onderdrukte kreet als van pijn en direct daarop een kort bevel: "Stilte!". Romeins! Ongetwijfeld betrof het Romeinse soldaten van de eerste wachtpostenring die hij dus inderdaad achter zich had. Hij besloot voorwaarts te gaan en zo mogelijk nog bij nacht ook de tweede en derde wachtpostenring te passeren. Bevond hij zich eenmaal tussen de legerkampen dan zou hij zeker niet meer opvallen. Door zijn ervaring als herder kon hij zich vrij vlug verplaatsen. Het terrein verschilde niet veel met dat op de plaatsen waar hij schapen had gehoed. Na elke twintig passen liet hij zich weer op de hurken zakken om de omgeving op te nemen en te beluisteren. Zijn eerste ontmoeting met de soldaten kwam toch nog plotseling. Net na een luister- en kijkpauze hoorde hij wat geritsel in het schaarse struikgewas. Direct liet hij zich weer zakken en tuurde naar de plek van het geluid. Zag hij daar nu iets of niet. Bij de herders had hij geleerd dat als je in het donker iets wilde waarnemen je net náást de plek moet kijken die je wilde zien. Hoe dat kwam had hij nooit begrepen maar het werkte wel. Heel vaag zag hij iets dat zich in zijn richting bewoog. Mens of dier, dat kon hij nog niet vaststellen. Zonder enig geluid te maken schoof hij langzaam opzij naar een paar grote keien met wat struiken. Dan kon hij aan de geluiden die nu naderbij kwamen wel horen dat het hier om soldaten ging. Indachtig de dreigementen van de legerleiding kon Endor zich wel voorstellen dat de Romeinen hun taak zeer serieus namen. Hij zou het, als hij hier ontdekt zou worden, zeer moeilijk krijgen. Mochten ze zijn koeriersverhaal onderzoeken dan zou hij ongetwijfeld door de

mand vallen en dan waren de gevolgen niet te overzien. Het gehele plan zou in duigen vallen en als Nahor de strijd niet zou overleven dan zou het geheim van de boekrollen direct al verloren gaan. Bovendien moest hij er niet aan denken wat de Romeinen zouden doen met een Jood die zich een van hun tunieken had toegeëigend. De patrouille was nu dichtbij en Endor drukte zich tegen de struiken tussen de keien. Hij boog zijn hoofd zodat ook zijn ogen geen weerkaatsing van sterrenlicht konden geven. Op nauwelijks tien passen afstand passeerden de soldaten hem, zo te horen zeker een stuk of zes. Geen woord werd geuit en het geluid dat ze maakten in de duisternis was minimaal wat eens te meer een bewijs was voor de discipline binnen de Romeinse troepen. Endor wachtte lang genoeg om zeker te zijn dat de vijand hem niet meer kon horen en ging toen nog voorzichtiger dan tevoren verder. Nog twee keer moest hij een patrouille laten passeren alvorens hij op een wachtpostenkampement stootte. Hij begreep dat als hij dit kamp voorbij zou zijn hij betrekkelijk veilig was. Hier was de waakzaamheid der soldaten toch wel wat minder want hij had weinig moeite om vast te stellen waar de uitstaande wachten zich bevonden en hoewel er geen vuur was, waren er duidelijk geluiden waar te nemen van zacht met elkaar pratende soldaten. Endor trok in een wijde boog om het kamp heen en zag nu in de verte een groot aantal vuren blikkeren. Daar was dus een groot kamp, als hij dat ook nog deze nacht voorbij kon komen had hij het eerste deel van zijn tocht achter de rug. Hoewel hij verschillende patrouilles tegenkwam was het ontwijken ervan geen probleem meer door het lawaai dat ze, hier al wat verder van de belegerde stad vandaan, maakten. Daar hij zich nog steeds in zuidelijke richting voortbewoog, besloot hij het legerkamp aan westelijke zijde te passeren omdat hij anders misschien gedwongen was zich te veel in de richting van Bethlehem te begeven en daar zou een Romeinse koerier niet veel te zoeken hebben. Hij wist natuurlijk niet waar de Romeinen hun kampementen precies hadden maar zolang hij deze kleding droeg moest hij minstens in de buurt er van blijven. Het leek hem het beste naar Kirjath Jearim te gaan, daar herderskleding te bemachtigen en via Alalon en Beth

Horon naar zijn bestemming te gaan. In hoeverre er nog herders en kudden waren zou hij ter plekke moeten ervaren. Hij begreep dat de vele tienduizenden soldaten heel wat voedsel nodig hadden en het eerste wat een bezettingsmacht in beslag nam was altijd het vee en de voorraden van de boerderijen. De tocht naar Kirjath Jearim, die normaal zo'n drie uur besloeg, vergde in de opkomende ochtendschemering en het daarna bij zonsopgang felle daglicht, veel van zijn krachten. Honger en dorst kwelden hem doch hij gunde zich geen rust. Eerst moest de afstand tussen zichzelf en Jeruzalem zo groot mogelijk gemaakt worden. Hij hield zich ver van de weg waar regelmatig troepenverplaatsingen en voedselkonvoeien plaatsvonden in de richting van Jeruzalem. Halfweg Emmaus en Kirjath Jearim dook er plotseling uit een terreinplooi een tiental legioensoldaten voor hem op. Endor schrok heftig maar wist zich uiterlijk kalm te houden. Hij perste er een blijde lach uit en na de gebruikelijke begroeting waarbij de keizer alle heil werd toegewenst, maakte hij een theatraal gebaar: "Wat ben ik blij jullie te zien, ik ben met een spoedopdracht onderweg van het kamp bij Bethaniá naar een kamp dat ergens bij Gibeon moet liggen. Vannacht ben ik door een paar wilde dieren aangevallen en zo mijn voedsel en drinken kwijtgeraakt." De soldaten bekeken hem eens en grijnsden. Endor's verformfaaide uiterlijk en de krassen in zijn gezicht en op zijn handen waren de beste bevestiging van zijn verhaal. Een oudere legionair reikte hem een lederen waterzak. "Voedsel hebben we niet maar hier heb je in ieder geval wat te drinken." Dankbaar nam Endor de zak van zijn vijand aan. De zak bevatte, ongetwijfeld van zijn landgenoten geroofde wijn die nog opmerkelijk koel was. "Waar ben ik hier precies?" Endor richtte zich direct tot de oudere legionair daar die het minst onverschillig leek. "Om bij Gibeon te komen moet je daarheen." De man maakte een vaag gebaar naar het noorden. "Het kamp ligt ten westen van Gibeon aan een beek. Je kunt het beste hier vlak bij de weg naar Kirjath Jearim nemen en vandaar de weg naar Gibeon want in de heuvels zwerven nog wat rebellen en ontsnapte herders rond die graag elke passerende Romein de keel zullen doorsnijden." De man lachte luid. "We hebben er enige tijd terug nog twee

gesnapt, jonge wat hebben die gekrijst voor ze het begaven.” Inwendig rilde Endor. Hij moest er niet aan denken wat er met hem zou gebeuren als ze erachter kwamen dat hij Joods was. “Net goed voor ze!” verloochende hij met een diepe pijn in het hart zijn afgeslachte landgenoten. “Wel mannen, bedankt en gegroet, ik ga vlug verder want ik ben al veel te laat”. De soldaten bromden wat terug en vervolgden hun weg. Ze hoopten waarschijnlijk nog meer Joden te kunnen pakken om zich ‘mee te vermaken’. Endor keek niet om voor hij zeker was dat hij uit het zicht van de patrouille was. Hij vond het verschrikkelijk voor zijn landgenoten maar voor hem was zijn kleding tot nu een uitkomst. In zijn Romeinse kledij zou hij echter bij een ontmoeting met opstandelingen geen kans krijgen iets uit te leggen. Men zou hem direct zeer pijnlijk ombrengen zonder zich ook maar iets van zijn protesten aan te trekken. Nu weer zeer op zijn hoede en constant luisterend en de omgeving bestuderend ging hij zigzaggend voort in de hoop de lijken van de twee mannen te vinden om ze van hun kleding te kunnen ontdoen. Het vinden van de plaats werd vergemakkelijkt door een paar aasvogels die traag klapwiekend niet ver bij hem vandaan in grote cirkels rondvlogen. De vogels zouden pas dalen en aan hun gruwelijke maal beginnen als ze zeker waren dat er echt geen leven meer zat in de lichamen onder hen. In een ondiepe terreinplooi zag hij de ontzielde lichamen liggen. Zelfs van die afstand kon hij zien dat de geheel ontkleedde lichamen één bloederige brei vormden. De afgerukte kledingstukken lagen her en der verspreid. Hij bestudeerde de omgeving en luisterde goed naar geluiden die op de aanwezigheid van mensen zouden duiden. Behalve de rondwiekende vogels was er echter geen teken van leven te bespeuren. Voorzichtig ging hij richting kledingstukken. Hij vermeed het naar de lijken te kijken die een zoetige, weeë geur verspreidden. Endor nam alle kledingstukken mee en haastte zich naar een rotspartij in de schaduw waarvan hij zich wat kleding uitzocht. Kennelijk had het hier herders betroffen want tussen de plooiën van een der mantels ontdekte hij een slinger en een zestal kiezelstenen. De aanwezigheid van de slinger gaf hem een iets veiliger gevoel. Hij was tenminste bewapend en

als het niet meer dan een paar Romeinen betrof, zou hij zich wel weten te redden. De Romeinse kleding en wapenen verborg hij tussen de rotsen. Nu was hij weer Jood en beseftte wat hem te wachten stond als de Romeinen hem zouden grijpen. Graag had hij de twee lijken met stenen bedekt maar hij gunde er zich niet de tijd voor. Hij hoefde nu niet verder naar Kirjath Jearim en boog scherp af naar het noorden. Ver van de begaanbare wegen, zodat de kans op een ontmoeting met de vijand niet groot was, spoedde hij zich zo snel als mogelijk was voort, zonder evenwel de waakzaamheid uit het oog te verliezen. Hij overpeinsde dat Sefatja, de man naar wie hij onderweg was, wellicht net zoiets was overkomen als die twee van daarstraks. Als dat zo zijn zou moest hij in z'n eentje twee lotgenoten zoeken. Endor verdrong die gedachte. Hij moest eerst maar tot Beth-El zien te komen, dan zou hij wel verder zien. Pas na uren gaan zag hij hoog op een rotswand twee figuren in joodse kledij. Ze keken wel naar hem doch maakten geen enkele aanstalten zich in zijn richting te begeven. Hen goed in de gaten houdend, spoedde Endor zich voort. Hij begreep maar al te goed dat het uitschot van de bevolking de komst der Romeinse legioenen aangreep om zichzelf door plunderingen en moord te verrijken. Wandaden die toch op de Romeinen geschoven zouden worden. De beide mannen lieten hem echter ongemoeid. De dag vorderde gestaag en behoudens de slok wijn van de Romein had hij nog steeds geen voedsel of water tot zich kunnen nemen. De honger was erg maar de dorst begon bijna ondragelijk te worden. Hij besloot iets naar het westen uit te wijken naar lager terrein waar de kans op ontdekking wel is waar groter zou zijn maar waar hij in ieder geval meer kans had op een bron en wat veldvruchten. Tot zijn geluk vond hij een bron die grootdeels opgedroogd was maar voor hem nog ruim voldoende water bevatte. De gok dat de bron niet vergiftigd zou zijn moest hij maar nemen. Hoewel de smaak verre van goed was te noemen, voelde hij de kracht in zijn lichaam snel terugkomen. Nabij de bron waren voldoende struiken met eetbare bessen om ook zijn ergste honger te stillen. Zonder rusten maar redelijk verkwikt en met een reserve voorraadge bessen ging hij opnieuw in noordelijke richting

verder. Helaas had hij door het ontbreken van een waterzak geen drinkwater kunnen meenemen maar door op de bessen te kauwen kreeg hij toch wel wat vocht naar binnen. Door dagenlang te weinig voeding in Jeruzalem, de inspanningen van de afgelopen nacht en de daaropvolgende dag, voelde Endor zich verre van geweldig en hij bad tot God hem van verdere ontmoetingen te vrijwaren. De zon zakte steeds verder weg aan de hemel en zijn afstand tot Jeruzalem groeide. Jeruzalem, gisteren nog was hij er en nu, het leek wel een eeuwigheid geleden, liep hij door het ruige landschap waar de stam van Benjamin zich ooit gevestigd had. De streek waar hij nu door trok begon hem wel bekender voor te komen, hij moest ergens ten westen van Beth-El zijn want bij enkele van zijn tochten met de kudde was hij hier meer geweest in zijn leertijd als herder. Endor herinnerde zich dat hier ook ergens een bron moest zijn. De bron was vlug gevonden en na zich gelaafd te hebben begon hij vermoeid maar vol goede moed aan het laatste stuk van zijn reis. De bron bij Beth-El was in normale tijden een geliefde plaats voor de herders om gegevens uit te wisselen. Door hun omzwervingen bleven zij vaak dagenlang verstoken van alle nieuws. Roddels, verhalen over schone vrouwen, alles was de herders welkom. Endor hoopte dat de Romeinen geen wacht bij de bron hadden geplaatst want dat zou het vinden van Sefatja aanmerkelijk bemoeilijken. Het was nu vrijwel donker en hij was dus precies op tijd. Zeer traag en erg op zijn hoede naderde hij de bron. Romeinen waren er in ieder geval niet maar dat wilde nog niet zeggen dat er geen bandieten op de loer lagen. Behoedzaam keek Endor rond. Niets wees op de aanwezigheid van mensen. Een plotseling duidelijk gerucht achter hem deed hem ineenkrimpen en snel opzij stappend draaide hij zich om. Hij tastte naar de slinger en vond het jammer dat hij bij de dode herders geen staf had gevonden om zich te verdedigen. Een in herderskleding gestoken man stond een tiental passen van hem af. "Gegroet broeder," sprak hij zo zacht dat Endor hem bijna niet kon verstaan. De man maakte een kort gebaar met de staf in zijn hand. "Bij de bron wacht een onaangename verrassing," vervolgde hij en kwam traag op Endor toegelopen. "Ook gij

gegroet broeder en heb dank voor uw waarschuwing.” Endor zat in spanning, was dit de man die hij zocht? Voorzichtig begon hij, even zacht pratend als de man voor zich, “Ik zoek de herder Sefatja, hebt ge hem wellicht gezien?” De ander reageerde niet. Endor besloot de sprong te wagen: “Rustte Jacob hier niet voor hij naar Laban vertrok?” Endor veroorloofde zich een minimale verandering in de ontmoetingszin om het in deze omstandigheden aannemelijker te laten klinken. Tot zijn opluchting reageerde de man met: “Ik bèn Sefatja en de steen waarop zijn hoofd rustte is nog steeds mijn altaar.” Sefatja wenkte Endor mee te gaan weg van de bron, hogerop de rotsige heuvels in. Een nieuwe, belangrijke, taak lag voor hen.

Johann staarde zonder wat te zien naar zijn handen. Die handen waren bezig met een ietwat opmerkelijk ritueel. In de rechterhand hield hij een stuk rond geslepen hout dat aan de ene kant een grotere diameter had dan aan de andere. Met die rechterhand schoof hij het stuk hout met de grootste diameter tussen zijn duim en wijsvinger van zijn linkerhand zover als maar mogelijk was. Dat gebeurde tweemaal achter elkaar, dan werd het stuk hout met een simpele beweging omgedraaid en met de kleinere diameter herhaalde hij de schuivende beweging tussen de andere vingers. Het gebeurde zo routineus dat het geen twijfel leed dat deze handeling al vele malen was uitgevoerd. Na een tiental keren zo de linkerhand onder handen genomen te hebben, was de rechterhand aan de beurt. Plots realiseerde Johann wat hij aan het doen was en op zijn zorgelijk gezicht verscheen een flauwe glimlach. Johann de Toveraar noemde ze hem wel eens, vooral kinderen gebruikten die naam. De glimlach werd breder. Hij vond het leuk om kinderen te vermaken. Kinderen hadden nog iets ontwapenends vond hij, ook al waren er bij die je het liefst een dreun zou verkopen. Kleine ettertjes die niets liever deden, en dan nog met een groep, om andere kinderen te treiteren en het leven van ouderen zuur te maken. Die kinderen mocht hij niet zo en soms lukte het hem om dat soort krenge met zijn trucjes angst aan te jagen. Het was natuurlijk niet goed te keuren maar inwendig genoot hij daar wel van. De handelingen met het stuk hout gingen door tot Johann een gevoel van kramp in zijn vingers begon te krijgen. Zeker vier tot vijfmaal in de week voerde hij deze oefeningen uit. Oefeningen die bedoeld waren om zijn vingers lenig te maken en zijn handen sterk. Zijn hele toverkunst berustte namelijk op niets anders dan vingervlugheid. Johann was inmiddels aardig bedreven in de toverkunst. Veel dingen waar hij de toeschouwers mee in verbazing bracht had hij zelf ontwikkeld. Ook waren er trucs die hij van andere tovenaars had overgenomen. Soms waren er bijeenkomsten waar alleen de tovenaars mochten komen en dan werden er wel trucs geruild. Dat kon zeker als de

leverancier uit verre streken kwam zodat men elkaar niet met dezelfde aardigheden behoefde te beconcurreren. Johann had ten opzichte van zijn mede tovenaars nog een groot voordeel, hij hoefde niet zijn dagelijks maal te verdienen met zijn toverkust. Hij was niet genoodzaakt om “op te treden” om niet van honger om te komen, iets waar de andere tovenaars wèl mee zaten. Door het ontbreken van die noodzaak hoefde hij met zijn magie geen mensen van hun zuur verdiende geld te beroven. Nee, Johann leidde een keurig leven en had voldoende geld om een heel redelijk bestaan te leiden. Hij beschouwde zichzelf als een min of meer gelukkige nietsnut. Min of meer gelukkig want hij was zeker niet zonder zorgen. Tot dan waren zijn grootste zorgen het opdringen van de Ottomanen geweest maar er was iets bij gekomen.

Hij had bezoek gehad van een ruiter uit het verre Bohemen. Die ruiter had hem een schrijven overhandigd van een ridder waar van hij de naam feitelijk al bijna vergeten was. Het schrijven was begonnen met een wat afstandelijk aandoende begroeting direct gevolgd door een licht verwijt. Waarom hadden zij daar in Bohemen niets van Johann gehoord nadat het slot van zijn vader in handen was gevallen van de Ottomaanse veroveraars, aanhangers van de Islam nog wel? De boekrollen waren in direct gevaar en dienden te worden weggehaald uit het kasteel aan de Donau. Hoe groot zou de ramp niet zijn indien de Islamieten de rollen in handen kregen? Ze zouden ze waarschijnlijk direct vernietigen en dan zou het wellicht grootste goed van het Christendom voorgoed verloren zijn. Johann had zich het verhaal van die boekrollen direct weer herinnert. Het was begonnen in het jaar 70 na de geboorte van Christus. De Levieten hadden in de tempel een tweetal boekrollen verborgen onder de tempelvloer die door Christus persoonlijk zouden zijn geschreven. Nimmer in de geschiedenis was er een geschrift opgedoken dat van de hand van de Zoon van God zelf was. Voor het Christendom zouden die geschriften dan ook van onpeilbare waarde zijn. De boekrollen waren verpakt in lederen kokers die versiert waren met een soort merk: een vis die van de kop af tot aan de staart gespleten was. In de bergplaats in de tempel waren ook amuletten verborgen die later aan de

kokers waren bevestigd. Op die amuletten was een duidelijke inscriptie aangebracht onder een merkteken van de gespleten vis zoals die ook op de kokers voorkwam. In het Hebreeuws was daar aangegeven: "Twee Duizend Jaar Na Keizer Augustus Zult Gij Mij Lezen". Waarom Augustus was gekozen was niet duidelijk. Deze keizer regeerde tot 14 jaar na de geboorte van Christus en het was niet aannemelijk dat de Heer de tekst al op zijn veertiende jaar had geschreven. De bewaarders, zoals de beheerders van de rollen werden genoemd hadden er zich nooit in verdiept maar Johann had het wel aan het denken gezet. Er moest toch een reden voor zijn...

De boekrollen waren dan wel opgeborgen in het meest heilige wat de Joden kenden, de Tempel, maar dat wilde nog niet zeggen dat ze daar veilig waren. Dat hadden de priesters in de tempel ook duidelijk begrepen toen Jeruzalem na een opstand van de Joden door de Romeinen omsingeld was. De priesters hadden heel goed ingezien dat ondanks de koppigheid van de Joden, de stad op enig moment in handen van de Romeinen zou vallen. Het gedrag van de Joden tijdens de belegering had de Romeinen er niet vergevingsgezinder op gemaakt en het lot dat de stad zou moeten ondergaan was duidelijk. De Romeinen zouden de stad plunderen en haar dan met de grond gelijk maken. De Romeinen stonden er om bekend geen medelijden te tonen met overwonnenen.

Zo was het moment gekomen dat een leerling-priester, Endor genaamd, in opdracht van de priester Nahor het geheim van de boekrollen in de tempel de stad moest uitsmokkelen. Hij kon dat doen via een geheime gang die begon onder het wateroppervlak van een vijver in het tempelcomplex. Sindsdien waren er in principe steeds drie bewaarders geweest die er voor moesten zorgen dat de boekrollen goed waren opgeborgen. Die bewaarders moesten ook steeds nieuwe betrouwbare mensen aanwijzen die in het geheim van de rollen zouden worden ingewijd en die de taak van bewaarder moesten over nemen.

Waarom had de ridder uit Bohemen zo veel op papier gezet? Zo'n schrijven kon gemakkelijk in verkeerde handen vallen...

Johann was op een van de minst plezierige momenten van zijn leven in aanraking gekomen met die bewaarders. Hij was nu drieënzestig jaar oud en vele jaren geleden had hij voor de eerste en enige keer deelgenomen aan een soort oorlog. Als oudste zoon en beoogd opvolger van zijn vader, ridder Gustav Hunyadi (familie van de prins Hunyadi van Transsylvanië) was hij als achttienjarige uitgezonden naar een bevriende graaf die, als lid van de Duitse orde, het aan de stok had met de Poolse adel. Johann had totaal geen behoefte gehad om aan die strijd te gaan deelnemen maar stond volledig onder gezag van zijn vader en kon daarom niet weigeren zonder geheel verstoten te worden. Dat laatste wilde en kon hij zijn zwakke moeder niet aandoen. Die Duitse orde was in de ogen van Johann een typisch voorbeeld van hoe de adel zijn macht vergrootte ten koste van anderen. Dat vergroten ging vrijwel altijd gepaard met geweld en Johann had juist een hekel aan geweld en oorlogen. Al in het begin van de 12^e eeuw was er een orde ontstaan uit het midden van de ridders van het Duitse Rijk, waartoe de Duitse staten behoorden naast Bourgondië en de Hollandse graafschappen. De orde had oorspronkelijk tot doel om de zieken- en gewondenzorg op zich te nemen in het Heilig land waar van tijd tot tijd oorlog woedde tussen de Christenen de Mohammedanen. Officieel heette de orde: "De orde van de broeders van het hospitaal van de Heilige Maria van de Duitsers te Jeruzalem". Dat klonk zeer ridderlijk en de orde werd al snel gelijkgesteld aan de reeds bestaande ordes van de Tempeliers en de Johanniters. Voor de orde had dat tot voordeel dat ze direct onder het, ver weg gevestigd zijnde, pauselijk gezag kwam te vallen en gevrijwaard bleef van bemoeienissen van wereldlijke vorsten.

In 1291 was er een verandering gekomen in de doelstellingen van de orde toen ze voorgoed uit het Heilige Land waren gejaagd door aanhangers van de Islam: de Mamelukken. De inname en verwoesting van Acre waren wel is waar niet de laatste bewegingen geweest van de kruisvaarders maar een tochtje met ruim 1000 man door de Engelse kroonprins Eduard in 1271-1272 was de naam kruistocht eigenlijk niet waardig. De Orde had inmiddels al heel wat bezittingen in

Spanje en Siebenburgen, ten noorden van Walachije naar waar de Hunyadi's vertrokken waren na de val van hun slot aan de Donau. De Orde vocht voor de paus tegen de heidenen die van het zuiden en het oosten uit de Christelijke rijken bedreigden maar ook tegen de machthebbers in die Christelijke rijken als die de paus het vuur te na aan de schenen legden. De Orde werd geleid door een grootmeester en dat was een man met veel macht en invloed bij zowel de paus als bij de wereldlijke vorsten. Sterke uitbreiding van macht kreeg de Orde nadat ze de Poolse hertog van Mazovie te hulp waren geschoten bij diens strijd tegen de Prussen. Deze Prussen behoorden tot een groep stammen die nog heidens waren en een Baltische taal spraken. De ridders van de Orde verkregen een pauselijke bul waarbij hen het gezag over het heidense gebied werd toegekend. De Orde liet er geen gras over groeien. In eerste instantie werden er 120 burchten gebouwd langs de Wisla en aan de Oostzeekust van Torun tot Koningsbergen. In het binnenland werden in tweede instantie nog eens meer dan 1300 burchten gebouwd die er voor moesten zorgen dat de Orde de macht in het gebied kon behouden. De heidense Prussen bleven het lang proberen maar werden in 1281 definitief onderworpen. Van gewondenverzorgers tot veroveraars. Een groot deel van de Prussen kwam bij de gevechten tegen de Orde om het leven. Vele anderen vonden onderdak bij de aan hen verwante stammen meer naar het noorden. Zoals in die tijd gebruikelijk kreeg de Orde ruime steun van Engelse en Franse edelen. Na de kruistochten was de strijd tegen heidenen een mooie vervanging. Al veel eerder, in 1237, waren de ridders van Lijfland (het noorden van Estland) toegetreden tot de Duitse Orde zodat er een groot gebied ontstond dat onder het gezag van de grootmeester viel. Pogingen om de macht van de orde naar het oosten uit te breiden liepen stuk op verzet van de Russe en aanverwante volkeren. Johann hield zich graag met geschiedenis bezig want hij was er van overtuigd dat je uit het verleden een blik kon werpen in de toekomst. Grote gebeurtenissen uit de geschiedenis herhaalden zich en als je daar op in zou kunnen spelen zou een hoop ellende en veel oorlogvoeren voorkomen